

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 63.

Koosolek 23. novembril 1918 Ajutise Valitsuse ruumides endises Mereväe klubis, Tallinnas, Raekojaplatsil.

Koosolek kell 5 p. l.

Koosolekust võtavad osa 33 nõunikku: Victor Neggo, J. Lehmann, K. Virma, A. Anvelt-Ostra, A. Birk, A. Podrätshik, Hans Roos, K. Baars, T. Kuusik, O. Strandmann, J. Parik, K. Grau, A. Kurrikoff, H. Kuusner, J. Lasn, P. Pöld, T. Laur, J. Kurvits, J. Tõnisson, J. Jaakson, J. Kärner, Ed. Kansmann, J. Raamot, A. Oinas, F. V. Mikkelsaar, Chr. Arro, K. Saral, J. Reintam, H. Raudsepp, A. Veiler, H. Pöhl, P. Johanson, J. Kalm.

Juhatab abiesimees: J. Jaakson.

Protokoll kirjutab: Maapäeva liige H. Raudsepp.

Päevakord:

1. Õnnesoovide ettekandmine Maapäevale.
2. Läbirääkimised Ajutise Valitsuse aruannete üle.
3. Riigikassa täiendamise küsimus.
4. Asutava Kogu valimisseaduse II lugemine.
5. Läbirääkimised.

1. Tervitused.

Maapäeva abisekretär V. Neggo loeb Maapäevale Soome valitsuselt, „Postimehe“ toimetuselt, Tallinna äriteenijate ametiühisuselt ja Tallinna majaomanikude seltsilt tulnud õnnesoovid ette (*vaata lisad nr. 1—4*).

2. Läbirääkimised Ajutise Valitsuse aruannete üle.

Maapäev otsustab läbirääkimisi Ajutise Valitsuse aruannete üle edasi lükata, kuni kõik aruanded ette on kantud.

Mn. A. Oinas teeb ettepaneku riigikassa täiendamise küsimust seni edasi lükata, kuni uus ministeerium kokku on seatud. Meie fraktsioon ei või tundmata valitsusele raha lubada.

Mn. J. Tõnisson arvab, et ettepanek küll väga parlamentiline on, kuid raha küsimus nõuab kiiret otsustamist. Kui valitsus ei kõlba, siis avaldame talle umbusaldust, aga raha on tarvis määrata.

Mn. A. Birk soovib rahaministri eelnõu esialgu tehniliselt läbi vaadata.

Mn. A. Oinas toetab mn. A. Birki ettepanekut.

Mn. A. Birk võtab oma ettepaneku tagasi.

Mn. A. Oinas teeb uuesti ettepaneku, rahaministri eelnõu laenutegemise asjus ainult tehnilisest küljest arutamisele võtta.

Hääletamisele tuleb mn. J. Tõnissoni ettepanek rahaministri eelnõu sisulisele arutamisele ja otsustamisele võtta.

Ettepaneku poolt antakse 18 häält, vastu 6 häält.

Ettepanek on vastu võetud.

Mn. A. Oina ettepanek saab 9 häält poolt, 13 vastu.

3. Riigikassa täiendamise ettepanek II lugemisel.

Komisjoni aruande kannab ette mn. A. Birk. (*Vaata lisa nr. 5*).

Mn. J. Tõnisson: „Kas komisjon ei ole järele kaalunud ja teed leidnud, kuidas valitsus rahalisest kitsikusest seni pääseks, kuni lühikeseajalistest laenukäte-dest hakkab raha sisse tulema?“

Mn. A. Birk: „On kaalunud“. Soovib mitmesuguseid ülevõetud varandusi (põletispuid, tubakat) realiseerida, mis paari miljoni ümber sisse tooksid.

Mn. J. Tõnisson: Rahaline kitsikus on terav, üksikute varanduste realiseerimine palju ei anna. Soovib Eesti Vabariigi raha pankade toetusel ja abil välja saata.

Mn. A. Birk: Komisjon arutas ka seda küsimust, kuid oma raha väljasaatmine tarvitab propagandat, mis aega võtab ja silmapilksed abi ei too.

Rahaminister J. Kukk arvab, et riigi maksuaparaadi käimapanemine kitsikust aitab kõrvaldada. Pangad, kus viimastel päevadel raha hoiusummad kasvavad, on meile vastutulelikud. Laenukähti on juba suuremate summade peale ette tellitud. Eesti Vabariigi raha ei ole sünnis, ta ei leia kindluseta oludel rahva usaldust. See oleks halb raha, halval rahal on aga oma-dus head raha välja tõrjuda.

Mn. A. Oinas kõneleb ka oma raha väljasaatmise vastu. Ukrainas on sellel halvad tagajärjed olnud. Soovib rahaministrile abinõusid tarvitusele võtta, et ost-raha, mis halb raha on, maalt välja tõrjuda.

Läbirääkimised on lõpul.

Mn. A. Birk teeb ettepaneku komisjoni ettepanekuid rahaministri eelnõu kohta vastu võtta.

Rahaminister J. Kukk ühineb komisjoni otsusega. Ta võtab oma väliste ja sisemiste laenude üleüldise ettepaneku (nagu komisjoni pro-

tokoll punkt 2 nõuab) tagasi ja lepip komisjoni parandusega, ettepanud sise-mise laenu tähtede kustutamise tähtaega kahe kuu võrra edasi lükata.

Rahaministri eelnõu (komisjoni parandustega) loetakse teisellugemisel ette ja võetakse vastu. (Vaata lisa nr. 6).

4. Riigikassa täiendamise ettepanek (Maanõukogu otsus sisemise laenu asjus) III lugemisel.

Pannakse ette nimetatud eelnõu ka kolmanda lugemisega kohe vastu võtta.

Ettepanek saab 21 häält poolt, 7 häält vastu.

Eelnõu loetakse kolmandal lugemisel ette.

Mn. A. Oinas teatab Eesti sots.-dem. ja Eesti sots.-rev. fraktsioonide poolt, et nemad hääletamisest osa ei võta. Nime-tatud fraktsioonid ei leia võimaliku olevat krediiti lubada valitsusele, kes veel kokku seadmata ja kellest ei tea, mis juhtnööride järgi ta neid krediite tarvitab.

Rahaministri eelnõu võetakse kolmandal lugemisel 20 häälega vastu. (Vaata lisa nr. 6).

5. Asutava Kogu valimisseadus II luge-misel.

Mn. J. Parik loeb Eesti Asutava Kogu valimisseaduse II lugemisel punktide kaupa ette. (Vaata prot. nr. 60, lisa nr. 11).

Eelnõus võetakse vastu järgmised pa-randused:

§ 9 on paranduse järgi järgmine:

„Asutava Kogu valimisi toimetavad: peakomitee, linnade, maakondade- ja jaoskondade komisjonid.“

§ 13. Lisatakse juurde Valga linn. Parandus algab nii:

„Tallinna, Tartu, Narva ja Valga lin-nades“ jne.

§ 14, rida 10 — tuleb lugeda: „linna-volikogude ja aleviku- või vallanõukogude õigluse ta tegevuse jne.“

§ 15, teine rida, tuleb lugeda: „linna-volikogude ja aleviku- või vallanõukogude poolt jne.“

§ 20. parandatakse: „Valijate nimekir-jade kokkuseadmine pannakse linna- ja aleviku ametite ja vallavalitsuste peale.“

§ 23. viies rida tuleb lugeda: „mis linnavolikogusse või aleviku- või vallanõu-kogusse jne.“

§ 27., parandatakse: „Linna või alevi-kuamet või vallavalitsus täidavad jne.“

§ 28 parandatakse: „vallanõukogu“ ase-mel „vallavalitsus“.

§ 29 parandatakse: „vallanõukogu“ asemel „vallavalitsus“.

§ 38 kustutatakse maha sõnad: „käes-olevas ringkonnas“.

§ 45 parandatakse: „vallanõukogude“ asemele „vallavalitsused“.

§ 50 kustutatakse maha sõnad: „käes-olevas valimiseringkonnas“.

§ 54 parandatakse: „vallanõukogude“ asemel „vallavalitsused“.

§ 55 parandatakse: „vallanõukogu“ asemel „vallavalitsus“. Kustutatakse maha sõnad: „või hüidenimi“.

§ 56 parandatakse „vallanõukogu“ ase-mel „vallavalitsus“. Niisama sünnib see par. 57 ja par. 58.

§ 62 kustutatakse maha sõna „avali-kult“.

§ 82 kustutatakse maha sõnad „kogu ringkonnas“ ja sõnad „käesolevast ring-konnast“.

§ 97 lisatakse lõpus juurde: „Süüteo katse on karistatav.“

§ 105, punkt 1 lisatakse vahele § 97.

§ 109 jääb täiesti välja.

Ülejäänud paragrahvid võetakse kõik muutuseta vastu.

6. Läti piiri küsimus.

Läbirääkimistel puudutakse Läti piiri küsimust ja tehakse välisministeeriumile ülesandeks juba olevaid piirikomisjonisid kokku kutsuda.

Ettepanek võetakse soovi-avalduse kujul vastu.

7. Järgmise koosoleku määramine.

Järgmine koosolek määratakse 24. nov. kell 3 p. l.

Koosolek lõppes kell 8 õhtu.

J. Jaakson (*allkiri*).

Victor Neggo (*allkiri*).

H. Raudsepp (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Tõlge.

Eesti Maapäeva presidendile Tallinnas.

Kokku tulnud Eesti maapäevale saadab Soome valitsus oma soojemaid tervitusi, soovime südamest, et vennas-rahvas ise-seisvusele jõudes õnnelikule, valgemale tulevikule vastu läheb.

Soome valitsus.

LISA nr. 2.

Eesti maapäev. Tallinn.

Jõudu vabaks tööks vabas Eestis.

„Postimees“.

LISA nr. 3.

Eesti Maapäevale.

Tallinna äriteenijate ametiühisuse pea-koosolek 21. skp. tervitab Eesti Maapäeva,

kui ainust kõrgemat võimu Eestis ja soovib viljarikast tööd uue kodu ülesehitamiseks. Tallinnas, 21. November 1918.

Koosoleku juhataja (allkiri).

Protokolli kirjutaja (allkiri).

LISA nr. 4.

Tallinn, Maapäeva Juhatusel.

Nüüd, mil pika sunnitud vaheaja järele rahva esitus jälle on võimaluse saanud oma tööd jätkata, saadab Tallinna Majaomanikkude Selts Maapäevale oma tervitusi ja soovib temale edurikast tegevust.

Seltsi nimel Reinthal.

LISA nr. 5.

Protokoll

kommissjoni istumise üle rahaministeeriumi ettepaneku läbiharutamiseks võlakohustuste väljaandmise alal Mk. 30.000.000 + Mrk. 20.000.000 summas. 22. novembril 1918. a.

Istumine avatakse kell 8 õhtul. Koos on kõik komisjoni liikmed, nimelt mn-ud: Baars, Birk, Parik, Kuusner, Oinas ja Podrätshik.

Komisjoni esimeheks valitakse mn. Baars, protokolli kirjutajaks mn. Podrätshik.

Rahaministeeriumi ettepanekut läbi-kaaludes, paneb komisjon Maapäevale ette nimetatud ettepanekus järgmisi muudatusi hääks kiita:

1. Võlakohustuste tähtaeg muudetakse selles mõttes, et esimese liigi kohustuste tähtaeg 1. mai, teise liigi — 1. juuni

Mk. 30.000.000 summas aluseks võttes			
30.000 kohustust à Mk.	200.—		
12.000 " " "	500.—		
9.000 " " "	1000.—		
1.200 " " "	5000.—		
300 " " "	10000.—		

Neist võlakohustustest tähtajaga 1. mail 1919:

5.000 à Mk.	200.—	Mk.	1.000.000.—
2.000 " "	500.—	"	1.000.000.—
3.000 " "	1000.—	"	3.000.000.—
600 " "	5000.—	"	3.000.000.—
200 " "	10000.—	"	2.000.000.—

Mk. 10.000.000.—

Tähtajaga 1. juunil 1919:

7.500 à Mk.	200.—	Mk.	1.500.000.—
3.000 " "	500.—	"	1.500.000.—
4.500 " "	1000.—	"	4.500.000.—
300 " "	5000.—	"	1.500.000.—
100 " "	10000.—	"	1.000.000.—

Mk. 10.000.000.—

Tähtajaga 1. juulil 1919:

17.500 à Mk.	200.—	Mk.	3.500.000.—
--------------	-------	-----	-------------

ja kolmanda liigi 1. juuli (1918. a.) peale kindlaks määratakse. (Ettepanekus: 1. märts, 1. aprill ja 1. mai).

2. Rahaministeeriumi ettepaneku Ajustist Valitsust õigustada välimisi ja sise-misi laenusi realiseerida sel viisil ja määral, nagu seda A. V. tarvilikuks leiab, lükab Maapäev tagasi rahaministeeriumi poolt ette pandud kujul.

Komisjon juhhib Maapäeva tähelepä-nemist selle peale, et sel juhtumisel, kui võlakohustuste väljaandmine ministeeriumi poolt ette pandud kava järele mitte tarviliku kiirusega ja tarvilikul määral ei edene, rahaministeeriumil tuleks nimeta-tud võlakohustuste väljaandmise kõrval ka teisi teid otsekoheseks rahamuretsemiseks otsida, et riigivalitsemise aparatuur raha puudusel mitte seisma ei jääks.

Komisjoni esimees K. Baars (allkiri).

Protokolli kirjutaja A. Podrätshik (allkiri).

Liikmed: J. Parik (allkiri).

A. Oinas (allkiri).

A. Birk (allkiri).

LISA nr. 6.

Maanõukogu otsuse sisemise laenu asjus.

Maanõukogu otsustas 23. nov. 1918 a. rahaministri ettepanekul järgmist:

I. Selleks, et riigi väljaminekuteks otsekohe tarvilikku sularaha muretse-da, tuleb Rahaministeriumile lubada Eesti Vabariigi 5% lühikeseajalisi võlakohustusi välja anda.

Saksa Idamarka, nimelt			
mis teeb Mk.	6.000.000.—		
" " "	6.000.000.—		
" " "	9.000.000.—		
" " "	6.000.000.—		
" " "	3.000.000.—		

Summa Mk. 30.000.000.—

7.000 à Mk.	500.—	Mk.	3.500.000.—
1.500 " "	1000.—	"	1.500.000.—
300 " "	5000.—	"	1.500.000.—

Mk. 10.000.000.—

II. Ajutisele Valitsusele õigus jätta Rahaministeriumile lubada edaspidi veel uusi lühikeseajalisi võlakohustusi välja anda

Mk. 20.000.000.— summas,

Ajutise Valitsuse poolt määratud seeria-tes, tähtaegadega ja protsentidega.

III. Ettepaneku I osas nimetatud võla-kohustuste trüki ja mahutuse kuludeks (suusõnaline ja kirjalik kihutustöö) raha-ministeriumile kuni Mk. 150.000.— krediit lubada (s. o. 0,5% suuruses laenu-summast), kredidi määramist järgneva laenu (v. II) kuludeks Ajutise Valitsuse hooleks jättes.